

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دین‌های دنیای باستان

کتاب راهنما

بخش سوم: مسائل پایه‌ای ادیان

ویراستار:

سار، آیزاکسون

انتشارات بلکنپ وابسته به انتشارات دانشگاه هاروارد

کمبریج، ماساچوست، و لندن، انگلستان

۲۰۰۴

مترجم:

جواد فیروزی

سرشناسه	جانستون، سارا آیلز، ۱۹۵۷ - م. Johnston, Sarah Iles
عنوان و نام پدیدآور	دین‌های دنیای باستان: کتاب راهنما: بخش سوم مسائل پایه‌ای ادیان / سرویراستار سارا ایلز جانستون؛ مترجم جواد فیروزی.
مشخصات نشر	تهران: تمدن علمی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۰۶۲ ص: مصور؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۷۹-۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتاب حاضر ترجمه بخش سوم از کتاب " Religions of the ancient world : a guide, " 2004 است.
موضوع	مدیترانه، نواحی -- دین -- تمدن باستان
موضوع	Mediterranean Region -- Religion -- Civilization, Ancient
شناسه افزوده	فیروزی، جواد، ۱۳۴۲ - مترجم
رده بندی آ. ر.	۱۳۹۷ ج۲ د۹۰۱/۶۸۷ BL۶۸۷
رده بندی د. بی	۲۰۰/۹۳
شماره کتابشناس ملی	۵۳۰۰۶۲

دین‌های دنیای باستان

بخش سوم: مسائل پایه‌ای ادیان

سرویراستار: سارا آیلز جانستون

مترجم: جواد فیروزی

صفحه آرایشی: مهدی شکری

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۵۰ نسخه

لیتوگرافی: کوثر

چاپ: مهارت

خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای وندارمیری

بن بست گرانفر، پلاک ۴، تلفن ۶۶۴۱۲۳۵۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۷۹-۱-۸

فهرست

۱۸۰.....مقدمه	۱۵.....زمان‌ها و مکان‌های مقدس
۱۸۴.....مصر	۱۵.....مقدمه
۱۸۸.....بین‌النهرین	۱۸.....مصر
۱۹۱.....سوریه - کنعان	۳۱.....بین‌النهرین
۱۹۳.....اسرائیل	۴۲.....سوریه - کنعان
۱۹۵.....آناطولی	۴۷.....اسرائیل
۱۹۷.....ایران	۵۳.....آناطولی
۱۹۹.....یونان	۶۳.....ایران
۲۰۶.....روم	۶۸.....یونان
۲۰۹.....مسیحیت	۸۱.....اتروریا
۲۱۳.....قربانی، پیشکش‌ها، و نذرها	۸۱.....روم
۲۱۳.....مقدمه	۱۰.....مسیحیت
۲۱۶.....مصر	واژه‌نامه جشن‌های دینی
۲۲۵.....بین‌النهرین	۱۳۳.....کارگزاران دینی
۲۳۰.....سوریه - کنعان	۱۲۳.....مقدمه
۲۳۳.....اسرائیل	۱۲۵.....مصر
۲۳۹.....آناطولی	۱۳۳.....بین‌النهرین
۲۴۵.....ایران	۱۴۳.....سوریه - کنعان
۲۴۸.....یونان	۱۴۶.....اسرائیل
۲۵۴.....اتروریا	۱۵۱.....آناطولی
۲۵۶.....روم	۱۵۷.....ایران
۲۶۲.....مسیحیت	۱۶۰.....یونان
۲۶۶.....نیایش‌ها، سرودهای دینی، وردها، و تفرین‌ها	۱۶۷.....اتروریا
۲۶۶.....مقدمه	۱۶۸.....روم
۲۶۸.....مصر	۱۷۷.....مسیحیت
۲۷۵.....بین‌النهرین	۱۸۰.....سازمان‌ها و جوامع دینی

۴۲۷.....	اتروریا.....	۲۸۲.....	سوریه - کنعان.....
۴۳۰.....	مسیحیت.....	۲۸۶.....	اسرائیل.....
۴۳۷.....	فرهنگنامه خدایان و دیوان.....	۲۹۱.....	آنااتولی.....
۴۵۱.....	اعمال دینی فرد و خانواده.....	۲۹۳.....	ایران.....
۴۵۱.....	مقدمه.....	۳۰۰.....	یونان.....
۴۵۴.....	بین‌النهرین.....	۳۰۶.....	اتروریا.....
۴۶۱.....	سوریه - کنعان.....	۳۰۸.....	روم.....
۴۶۵.....	اسرائیل.....	۳۱۵.....	مسیحیت.....
۴۶۸.....	آنااتولی.....	۳۱۹.....	غیب‌گویی و پیاپی.....
۴۶۹.....	ایران.....	۳۱۹.....	مقدمه.....
۴۷۵.....	یونان.....	۳۲۲.....	مصر.....
۴۷۷.....	اتروریا.....	۳۲۸.....	بین‌النهرین.....
۴۷۹.....	روم.....	۳۳۶.....	سوریه - کنعان.....
۴۸۲.....	مسیحیت.....	۳۹.....	اسرائیل.....
۴۸۶.....	موانع گذار.....	۷.....	آنااتولی.....
۴۸۶.....	مقدمه.....		ایران.....
۴۸۹.....	مصر.....	۳۵۳.....	یونان.....
۴۹۱.....	بین‌النهرین.....	۳۵۹.....	اتروریا.....
۴۹۵.....	سوریه - کنعان.....	۳۶۳.....	روم.....
۴۹۷.....	اسرائیل.....	۳۷۰.....	مسیحیت.....
۵۰۰.....	آنااتولی.....	۳۷۲.....	خدایان و دیوان.....
۵۰۱.....	ایران.....	۳۷۴.....	مقدمه.....
۵۰۳.....	یونان.....	۳۷۷.....	مصر.....
۵۱۰.....	روم.....	۳۸۴.....	بین‌النهرین.....
۵۱۳.....	مسیحیت.....	۳۹۱.....	سوریه - کنعان.....
۵۱۸.....	بیماریها و دیگر بحرانها.....	۳۹۷.....	اسرائیل.....
۵۱۸.....	مقدمه.....	۴۰۲.....	آنااتولی.....
۵۲۱.....	مصر.....	۴۱۰.....	ایران.....
۵۲۷.....	بین‌النهرین.....	۴۱۴.....	یونان و روم.....

۶۶۰.....	مسیحیت.....	۵۳۴.....	سوریه - کنعان.....
۶۶۲.....	اصول اخلاقی و قوانین حقوقی.....	۵۳۷.....	اسرائیل.....
۶۶۷.....	مصر.....	۵۴۰.....	آنا تولی.....
۶۷۲.....	بین النهرین.....	۵۴۵.....	ایران.....
۶۷۹.....	سوریه - کنعان.....	۵۴۹.....	یونان و روم.....
۶۸۰.....	اسرائیل.....	۵۵۶.....	اتروریا.....
۶۸۵.....	آنا تولی.....	۵۵۸.....	مسیحیت.....
۶۸۸.....	ایران.....	۵۶۲.....	مورگ، زندگی، بن از مورگ، و دیگر مسائل فرجامین.....
۶۹۱.....	یونان.....	۵۶۲.....	مقدمه.....
۶۹۸.....	روم.....	۵۶۵.....	مصر.....
۷۰۱.....	مسیحیت.....	۵۷۷.....	بین النهرین.....
۷۰۷.....	الاهیات، تنویدیه، فلسفه.....	۵۸۳.....	سوریه - کنعان.....
۷۰۷.....	مقدمه.....	۵۸۶.....	اسرائیل.....
۷۱۰.....	مصر.....	۵۸۶.....	آنا تولی.....
۷۱۶.....	بین النهرین.....	۵۸۶.....	ایران.....
۷۲۱.....	سوریه - کنعان.....	۵۸۶.....	یونان.....
۷۲۳.....	اسرائیل.....	۶۰۶.....	اتروریا.....
۷۲۸.....	آنا تولی.....	۶۰۹.....	روم.....
۷۳۰.....	ایران.....	۶۱۶.....	مسیحیت.....
۷۳۳.....	یونان و روم.....	۶۲۳.....	گناه، آلودگی، و پاکی.....
۷۴۲.....	مسیحیت.....	۶۲۳.....	مقدمه.....
۷۴۶.....	دین و سیاست.....	۶۲۵.....	مصر.....
۷۴۶.....	مقدمه.....	۶۳۰.....	بین النهرین.....
۷۴۹.....	مصر.....	۶۳۵.....	سوریه - کنعان.....
۷۵۴.....	سوریه - کنعان.....	۶۳۹.....	اسرائیل.....
۷۵۷.....	اسرائیل.....	۶۴۳.....	آنا تولی.....
۷۶۲.....	آنا تولی.....	۶۴۶.....	ایران.....
۷۶۵.....	ایران.....	۶۴۹.....	یونان.....
۷۶۹.....	یونان.....	۶۵۴.....	روم.....

۷۷۵..... روم.....	۸۹۵..... اسرائیل.....
۷۸۰..... مسیحیت.....	۸۹۹..... آنا تولی.....
۷۸۷..... مهار کردن دین.....	۹۰۴..... ایران.....
۷۸۷..... مقدمه.....	۹۰۸..... یونان، روم، و اتروریا.....
۷۸۹..... مصر.....	۹۱۹..... مسیحیت.....
۷۹۳..... اسرائیل.....	۹۲۴..... متون مقدس و وثاقت.....
۷۹۸..... آنا تولی.....	۹۲۴..... مقدمه.....
۸۰۰..... ایران.....	۹۲۷..... مصر.....
۸۰۲..... یونان.....	۹۳۵..... بین‌النهرین.....
۸۰۷..... روم.....	۹۴۲..... اسرائیل.....
۸۱۵..... مسیحیت.....	۹۴۶..... آنا تولی.....
۸۲۱..... اسطوره و روایت‌های مقدس.....	۹۴۹..... ایران.....
۸۲۱..... مصر.....	۹۵۱..... یونان.....
۸۶۰..... بین‌النهرین.....	۹۵۷..... اتروریا.....
۸۳۱..... سوریه - کنعان.....	۹۵۹..... روم.....
۸۳۸..... اسرائیل.....	۹۶۴..... مسیحیت.....
۸۴۵..... آنا تولی.....	۹۷۱..... باطن، فرای و عرفان.....
۸۴۹..... ایران.....	۹۷۱..... مق.....
۸۵۲..... یونان و روم.....	۹۷۳..... مصر.....
۸۶۳..... اتروریا.....	۹۷۹..... بین‌النهرین.....
۸۶۵..... مسیحیت.....	۹۸۳..... اسرائیل.....
۸۷۲..... جلوه‌های دیداری.....	۹۸۹..... مانویت.....
۸۷۲..... مقدمه.....	۹۹۴..... تنورچی.....
۸۷۴..... مصر.....	۹۹۷..... مکتب هرمسی.....
۸۸۰..... بین‌النهرین.....	۱۰۰۳..... گنوستی سیزم.....
۸۹۰..... سوریه - کنعان.....	۱۰۱۳..... موخره.....

مقدمه سر ویراستار^۱

... بخش پایانی که طولانی‌ترین بخش است، با عنوان "مسائل پایه‌ای ادیان"، از بیست فصل تشکیل شده که بر هر مسئله به شکل منفرد و یا بر تعدادی از مسائل وابسته به هم تمرکز می‌کند: پیشگویی، کارگزاران دینی، یا مثلاً مراسم گذار. هر یک از این فصل‌ها شامل قسمت‌هایی می‌شود که در باره روش‌های ظهور و بروز موضوع در فرهنگ‌ها و سنت‌های مستقل بحث می‌کند. (در بعضی موارد، گفتگوها در باره یک موضوع خاص در یونان و روم، یا در یونان، روم، و اتروپیا، در یک جستار گنجانده شده‌اند، در دیگر موارد، یک فرهنگ خاص که نیازمند در جستار بوده، از جنبه گاهشماری و موضوع بررسی شده است؛ و در مواردی دیگر نیز، موضوعی را در فرهنگ خاصی بررسی نکردیم زیرا شواهدمان کافی نبوده است.) هر جستار بر یک فرهنگ یا سنت متمرکز است، اما مثلاً با بررسی نحوه برخورد ادیان اسرائیلی با اسطوره‌ها و روایت‌های مقدس و قرار دادن آن‌ها در کنار برخورد دیگر فرهنگ‌ها با اساطیر و روایت‌های مقدس، خواننده‌ای را که در پی مطالعه موضوع اول است تشویق می‌کنیم که به دیگر فرهنگ‌ها نیز مراجعه کند. برای آن که مطالعه مقایسه‌ای را باز هم عمیق‌تر کنیم، بیشتر فصل‌ها مقدمه کوتاهی دارند که بحث‌های مستقل را به یکدیگر پیوند می‌دهند، توجه خواننده را به دغدغه‌های مشترک جلب می‌کنند، و گاه مسائلی نظری طرح می‌کنند که همه آن گفتارها را در بر می‌گیرد. (دو فصل از این بخش یعنی اصول و قوانین اخلاقی، و اسطوره و روایت‌های مقدس بدون مقدمه هستند؛ جستارهای قسمت اول در فصل‌های قانون و اصول اخلاقی و فصل اسطوره، خواننده را از مقدمه بی‌نیاز می‌کنند.)

این کتاب راهنما به گونه‌ای طراحی شده که خوانندگان می‌توانند به عنوان آگاهی از مباحثی خاص بخش‌هایی از آن را مطالعه کنند، و یا اگر بخواهند می‌توانند آن را یکجا تا انتها بخوانند. مؤخره پایانی کتاب برای هر دو گروه از این خوانندگان در حکم تکمله‌ای می‌باشد. این بخش پرسش‌هایی را پیش می‌کشد و به آن‌ها پاسخ می‌دهد که جستارهای پیشین، که بر موضوعات مجزایی متمرکزند، نتوانسته‌اند به آن‌ها بپردازند. بخش مؤخره مثلاً با طرح این پرسش که "دنیا باستان" چه معنایی دارد و ادارمان می‌کند تا جنبه دیگری را که ابتدا درگیر آن شده بودیم بشناسیم یعنی "دین باستانی مدیترانه چیست؟" به محض آن که به تعریف کار سازی در باره دین‌های

^۱ این مقدمه بخش مکمل از کل مقدمه کتاب و بخش سوم است. از آنجا که کتاب در دو جلد منتشر شده بناچار تقطیع شده است. برای آشنایی با مقدمه سر ویراستار به طور کامل، به مقدمه جلد قبلی باید مراجعه شود [م].

مدیترانه دست یافتیم و در باره آن‌ها تا جایی که ممکن است تحقق کردیم، نوبت آن می‌رسد تا درباره وجوه امتیاز آن‌ها از بین‌های دوره‌های بعد مطالعه کنیم. آیا باورهای عامی که از ادیان باستانی داریم در درک این تحول سودمندند یا زیانمند؟ و آیا اصلاً تحول دقیقی در کار بوده است آیا اصلاً می‌توانیم رفتارهایی را مشخص کنیم که با ادیان باستانی بیش از بین‌های پس از آن‌ها جور در آیند؟

تقریباً ۱۴۰ محقق در تهیه این کتاب دست‌اندرکار بوده‌اند و هر یک در بررسی مسائل، روش‌شناسی، سبک، و علائق خود را به کار برده است. ویراستاران کتاب در پی آن نبوده‌اند که سبک یکدستی بر محققان تحمیل کنند، که چه بسا تصنعی از کار در می‌آمد، بلکه دست آن‌ها را تا حد امکان باز گذاشته‌اند. بنابراین، بعضی از جستارها در اساس بر فهم مسئله متمرکز شده‌اند، در حالی که بعضی دیگر دیدگاه کلی از موضوع عرضه کرده‌اند، و تنها در حد ضرورت به ارائه شواهد پرداخته‌اند.

هنگامی که ویراستار، روی بویه مسائلی که در این کتاب راهنما آمده کار می‌کردند دریافتند که بسیاری از مفاهیم مرتبط با دین‌های مدیترانه، مانند "مرد مقدس"^۱ را نمی‌توان برای همه فرهنگ‌ها به سادگی به کار برد. مسائل خاص که اکنون بخش‌های اول و سوم کتاب را تشکیل می‌دهند به گونه‌ای تناسب یافته‌اند که هم آن‌ها را از زاویه راگیر باشند تا در بیشتر موارد، داده‌هایی را که از هر یک از ده فرهنگ و سنت مورد نظر فراهم آمده در برگیرند، و هم در عین حال به اندازه‌ای کلی نباشند که اصلاً معنایی نداشته باشند. به محض آنکه هر یک از این موضوع‌ها در جای مناسب خود قرار گرفت، این امکان فراهم شد تا تقریباً همه تاوین فرعی مورد علاقه خود را در زیر یک یا چند چتر مفهومی از هر موضوع عنوان کنیم (بنا بر این، مثلاً، مردان مقدس و زنان مقدس در چندین جستار مربوط به کارگزاران دینی، در کنار کهنان، کاهن‌ها، و دیگران آمده‌اند، همچنان که گاه در فصل‌های دیگر نیز مطرح شده‌اند). بخش ضمیمه پایانی، خردنگاران را یاری می‌دهد که موضوعاتی را دنبال کنند که فصل یا جستار خاصی برایشان وجود ندارد.

سارا آیلز جانستون

^۱ holy man